

โครงการฝึกอบรม

หลักสูตร การขยายพันธุ์และการปลูกผักหวานป่าเพื่อเศรษฐกิจพอเพียง รุ่นที่ ๔

๑. หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันหลายหน่วยงานระดับโลก เช่น องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และสหประชาชาติ (UN) มีความกังวลถึงความมั่นคงทางด้านอาหารของมนุษยชาติ พืชผักทุกชนิดที่นำมาประกอบอาหารได้จึงย่อมมีความสำคัญ ผักหวานป่าไม่เพียงเป็นผักที่มีรสชาติอร่อย แต่ยังเป็นผักที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงชนิดหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านแหล่งโปรตีน วิตามินซี และพลังงาน นอกจากนี้ยังมีปริมาณเยื่อใยพอสมควรช่วยในการขับถ่ายให้ดีขึ้น

เมื่อถึงฤดูกาลที่ผักหวานแตกยอดใหม่ในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนของทุกปี ชุมชนที่อยู่โดยรอบป่าจะพากันเข้าป่าเพื่อเก็บผักหวานมารับประทานและขายเป็นรายได้เสริม สร้างรายได้ดีพอสมควร ผักหวานมีราคาแพงเพราะหายาก และมีแนวโน้มที่จะแพงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากต้นผักหวานเดิมที่มีอยู่มีจำนวนมากที่ถูกตัดลงเพื่อเก็บยอด จนไม่สามารถผลิตดอกออกผลได้ บางส่วนก็ตายไป ประกอบกับการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติก็เป็นไปได้ยาก จึงทำให้หาผักหวานมารับประทานได้ยากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุให้มีผู้พยายามปลูกผักหวานป่ากันเป็นจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากขาดความรู้เกี่ยวกับผักหวานป่า ตั้งแต่เรื่องการจัดการเมล็ด การปลูก และการดูแลให้ถูกต้อง หรือแม้แต่การขยายพันธุ์แบบไม่อาศัยเพศ อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่มีเกษตรกรจำนวนหนึ่งที่ค้นพบวิธีปลูกผักหวานป่าจากเมล็ดจนประสบความสำเร็จ จนถึงขั้นปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจของชุมชน สร้างรายได้เป็นกอบเป็นกำให้กับครอบครัวและชุมชน เช่น เกษตรกรที่ตำบลสร้างโคก อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี นอกจากการปลูกด้วยเมล็ดแล้ว ศูนย์เมล็ดพันธุ์ไม้ภาคเหนือ อำเภองาว จังหวัดลำปาง ยังค้นพบวิธีขยายพันธุ์ด้วยการตัดปักชำสำเร็จ ช่วยให้การปลูกผักหวานป่าทำได้หลากหลายวิธียิ่งขึ้น ไม่จำเป็นต้องปลูกด้วยเมล็ดเพียงอย่างเดียว จากการสอบถามข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกแล้ว พบว่า การปลูกผักหวานป่าให้ประสบความสำเร็จนั้น ความจริงแล้วไม่ได้เป็นเรื่องยากอย่างที่คิด หากผู้ปลูกมีความรู้ความเข้าใจก็สามารถปลูกให้สำเร็จได้ ดังนั้นเพื่อให้ความรู้ต่างๆ เหล่านี้ได้รับการเผยแพร่สู่ผู้สนใจ จึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรม หลักสูตร การขยายพันธุ์และการปลูกผักหวานป่าเพื่อเศรษฐกิจพอเพียง รุ่นที่ ๔ สำหรับบุคคลทั่วไป และเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ เพื่อให้การปลูกและส่งเสริมการปลูกผักหวานป่าประสบความสำเร็จและมีความก้าวหน้าต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

๒.๑ เพื่อถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ที่ได้จากผลการศึกษาวิจัย และลงมือปฏิบัติ ด้านการขยายพันธุ์และการปลูก ดูแล ผักหวานป่า ของกลุ่มงานวนวัฒนวิจัย สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ กรมป่าไม้ให้เผยแพร่สู่สาธารณะ

๒.๒ เพื่อให้มี...

๒.๒ เพื่อให้มีการเชื่อมโยงแหล่งความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ของเกษตรกร ผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพปลูกผักหวานป่าและสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการปลูกและดูแลผักหวานป่าแก่ผู้เข้ารับการอบรม

๒.๓ เพื่อให้เกษตรกรทั่วไป และเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ ที่เข้ารับการอบรมมีทักษะในการนำความรู้และเทคโนโลยี ด้านการขยายพันธุ์ และการปลูก ดูแลผักหวานป่าที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพและถ่ายทอดแก่ผู้อื่นต่อไป

๒.๔ เพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนให้การปลูกผักหวานป่าเป็นอาชีพเสริม หรืออาชีพหลักเพื่อเพิ่มรายได้หรือลดรายจ่าย นำพาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ครอบครัวและชุมชน และยังเป็นการอนุรักษ์ผักหวานป่าธรรมชาติด้วย

๓. คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

๓.๑ บุคคลทั่วไปที่มีความสนใจ

๓.๒ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ กรมป่าไม้

๔. จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

จำนวน ๓๕ คน

๕. ระยะเวลาในการฝึกอบรม

จำนวน ๓ วัน ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙

๖. สถานที่จัดฝึกอบรมและดูงาน

๖.๑ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ไม้ภาคเหนือ อำเภองาว จังหวัดลำปาง

๖.๒ ดูงานแปลงปลูกผักหวานป่าเอกชน

๗. วิธีดำเนินการฝึกอบรม

๗.๑ ภาคทฤษฎี

- ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับผักหวานป่าและการจัดการเมล็ด
- การปลูกและจัดการสวนผักหวานป่าอย่างมืออาชีพ
- การขยายพันธุ์ผักหวานป่าด้วยเทคนิคการปักชำ

๗.๒ ภาคสาธิต

- วิธีการจัดการเมล็ดผักหวานป่า และการปลูก
- วิธีแยกเมล็ดออกจากผล และปฏิบัติต่อเมล็ดก่อนเพาะ
- เตรียมแปลงเพาะเมล็ดและเพาะเมล็ด
- เตรียมพื้นที่ปลูกและอุปกรณ์การปลูก
- ลงมือปลูกและชมแปลงสาธิตของศูนย์เมล็ดพันธุ์ไม้ภาคเหนือ

-เตรียมแปลง...

- เตรียมแปลงปักชำ
- การเตรียมกิ่งปักชำ และเตรียมฮอร์โมน
- ลงมือปักชำกิ่ง และฝึกการดูแลกล้าปักชำ

๘. วิทยาการในการฝึกอบรม

- ๘.๑ นักวิชาการ สังกัดสำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้ และสำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้
- ๘.๒ เกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จในการปลูกผักหวานป่า

๙. งบประมาณ

เบิกจ่ายจากแผนงานส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ผลผลิตที่ ๑ องค์ความรู้ด้านวิจัยด้านป่าไม้ กิจกรรมหลักพัฒนางานวิจัยด้านป่าไม้ กิจกรรมพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นจำนวนเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท (สองแสนบาทถ้วน)

๑๐. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑๐.๑ เจ้าหน้าที่และเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรม นำความรู้และเทคโนโลยีการขยายพันธุ์และการปลูกผักหวานป่าไปใช้ในการปฏิบัติงาน อาชีพ และถ่ายทอดให้แก่ผู้ต่อไป

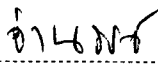
๑๐.๒ ผักหวานป่าที่มีตามธรรมชาติพื้นที่ให้กลับมาอุดมสมบูรณ์ดังเดิม เนื่องจากมีผู้ปลูกผักหวานป่าในระดับครัวเรือนมากขึ้น ทำให้ลดการเก็บหาที่เกินกำลังผลิตจากป่า

๑๐.๓ มีเครือข่ายหรือกลุ่มผู้ปลูกและทำผลิตภัณฑ์จากผักหวานป่า ก่อให้เกิดอาชีพรายได้ และเศรษฐกิจของครอบครัวและชุมชน

๑๑. ผู้รับผิดชอบโครงการ

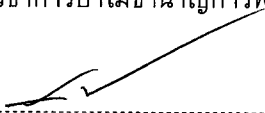
๑๑.๑ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ไม้ภาคเหนือ อำเภองาว จังหวัดลำปาง

๑๑.๒ กลุ่มงานวนวัฒนวิจัย สำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้

ลงชื่อ..........ผู้เขียนโครงการ

(นางจันรรจ์ เพียรอนุรักษ)

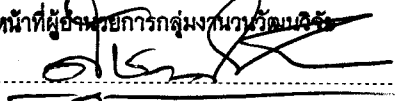
นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

ลงชื่อ..........ผู้เสนอโครงการ

(นายปิติร เกียรติวุฒินนท์)

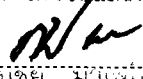
นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ

ทำหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มงานวนวัฒนวิจัย

ลงชื่อ..........ผู้ตรวจสอบโครงการ

(นายสุชาติ กิตยวงศ์)

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการป่าไม้

ลงชื่อ..........ผู้อนุมัติโครงการ

(นายสมชาย มาหาเวียร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมป่าไม้

กำหนดการฝึกอบรม

หลักสูตร การขยายพันธุ์และการปลูกผักหวานป่าเพื่อเศรษฐกิจพอเพียง รุ่นที่ ๔

ระหว่างวันที่ ๑๐ – ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙

ณ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ไม้ภาคเหนือ อำเภองาว จังหวัดลำปาง

วัน/เวลา	กิจกรรม	วิทยากร
วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙		
๑๕.๐๐ – ๑๘.๐๐ น.	ลงทะเบียน	
๑๘.๐๐ – ๑๙.๓๐ น.	รับประทานอาหารเย็น	
วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙		
๐๗.๓๐ – ๐๘.๓๐ น.	รับประทานอาหารเช้า	
๐๘.๓๐ – ๐๙.๐๐ น.	ลงทะเบียน (ต่อ)	
๐๙.๐๐ – ๐๙.๓๐ น.	พิธีเปิด	
๐๙.๓๐ – ๑๐.๐๐ น.	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับผักหวานป่า และการจัดการเมล็ด (รับประทานอาหารว่าง)	นางจันรรจ์ เพียรอนุรักษ์
๑๐.๐๐ – ๑๑.๐๐ น.	การปลูกและจัดการสวนผักหวานป่า อย่างมืออาชีพ	นายรับ พรหมมา
๑๑.๐๐ – ๑๒.๐๐ น.	การปลูกและจัดการสวนผักหวานป่า อย่างมืออาชีพ (ต่อ)	และนายมีชัย ประชากุล หัวหน้าศูนย์ส่งเสริม วนศาสตร์ชุมชนที่ ๑๑ (สระบุรี)
๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐ น.	รับประทานอาหารกลางวัน	
๑๓.๐๐ – ๑๔.๓๐ น.	การเตรียมกล้าผักหวานป่า (รับประทานอาหารว่าง)	นายรับ พรหมมา
๑๔.๓๐ – ๑๖.๐๐ น.	การเตรียมกล้าผักหวานป่า (ต่อ)	นายมีชัย ประชากุล
๑๖.๐๐ – ๑๗.๐๐ น.	ฝึกปฏิบัติ การปลูกผักหวานป่า	เจ้าหน้าที่ศูนย์เมล็ดพันธุ์ไม้ ภาคเหนือ
๑๘.๓๐ – ๑๙.๓๐ น.	รับประทานอาหารเย็น	

วัน/เวลา	กิจกรรม	วิทยากร
วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๙		
๐๗.๓๐ - ๐๘.๓๐ น.	รับประทานอาหารเช้า	
๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น.	เคล็ดลับเทคนิคการปักชำผักหวานป่า	นายประสิทธิ์ เพ็ชรอรุณรักษ์ เจ้าหน้าที่ศูนย์เมล็ดพันธุ์ไม้ ภาคเหนือ
๐๙.๐๐ - ๑๐.๐๐ น.	ฝึกปฏิบัติ การเตรียมแปลงปักชำ	
๑๐.๐๐ - ๑๐.๓๐ น.	เดินทางไปศึกษาดูงาน (รับประทานอาหารเช้า)	
๑๐.๓๐ - ๑๔.๐๐ น.	ศึกษาดูงาน การปลูก และการจัดการ สวนผักหวานป่า (รับประทานอาหารกลางวันในแปลง)	นายมูล แก่นจรรยา
๑๔.๐๐ - ๑๔.๓๐ น.	เดินทางกลับศูนย์เมล็ดพันธุ์ไม้ภาคเหนือ	
๑๔.๓๐ - ๑๖.๐๐ น.	ฝึกปฏิบัติ การปักชำกิ่งผักหวานป่า (รับประทานอาหารเช้า)	เจ้าหน้าที่ศูนย์เมล็ดพันธุ์ไม้ ภาคเหนือ
๑๖.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.	พิธีปิดและมอบใบประกาศนียบัตร	

หมายเหตุ : กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม